

၁၁။ ပင်မရေစီး

၁။ ခေတ် - လွတ်လပ်ရေးရပြီခေတ်

၂။ စာဆို - ဒဂုန်တာရာ (၁၉၄၁ - ၂၀၀၂) စာဆိုဒဂုန်တာရာသည် ဒေးဒရဲမြို့နယ် ထိုင်ကုမြစ်တန်း ကျေးရွာတွင်(၁၂-၅-၁၉၄၁)တွင်မွေးဖွားခဲ့သည်။ကျိက်လတ်မြို့တွင် ကြီးပြင်းခဲ့သည်။ “ပင်မရေစီး” ကဗျာသည် တာရာမဂ္ဂဇင်း အတွဲ(၃) အမှတ်(၂၀)တွင် ၁၉၄၉-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလက ရေးသားခဲ့သော ကဗျာကစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ဆရာသည် စာပေ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာနယ်ပယ်တွင် ထင်ရှားကျော်ကြား၍ ယခုတိုင် စာဖတ်ပရိသတ်၏ မြတ်နိုးလေးစားခံရသူ ဖြစ်သည်။ အသက် ၈၃-နှစ် ပြည့်သည့်တိုင် စာပေယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ တာဝန်တို့ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ဆဲ စာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဆရာဒဂုန်တာရာသည် စာပေတွင် ကဗျာကိုအနှစ်သက်ဆုံးဖြစ်ပြီး ထိုသို့နှစ်သက်ခြင်းမှာ ကဗျာသည် ဆန်းသစ်မှုရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ဆရာသည် ဆန်းသစ်သော အတွေးအခေါ်တို့ကို နှစ်သက်ရုံမျှမက အားပေးချီးမြှောက်သူလည်းဖြစ်သည်။ ဆရာ တည်ဆောက်ခဲ့သော တာရာမဂ္ဂဇင်းသည် အတွေးအခေါ်သစ်တို့ကို မြေကောင်မြှောက်ပေးရာ လမ်းဖွံ့ပေးရာ ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးစေရာနေရာဖြစ်သည်။ ဤ “ပင်မရေစီး” ကဗျာတွင် ဆရာသည် အတွေးအခေါ်သစ်တို့ကို ရေးသီဖွင့်ပြခဲ့သည်။

၃။ ကဗျာအမျိုးအစား - လေးလုံးစပ်လင်္ကာ

၄။ ကောက်နုတ်ချက် - ဒဂုန်တာရာ၏တာရာမဂ္ဂဇင်း အတွဲ(၃) အမှတ်(၂၀)မှကောက်နုတ်ထားသည်။ ၁၉၄၉-ခု၊ စက်တင်ဘာလက ရေးသားစပ်ဆို ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၅။ ရည်ရွယ်ချက် - ပြောင်းလဲတိုးတက်နေသော စာဆို၏ စာပေ အတွေးအမြင်နှင့် စာပေ ရေစီးကြောင်း၏အသွင်ကို သိမြင်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးသည်။

၆။ အကြောင်းအရာ

“ပင်မရေစီး” ကဗျာကို စာဆိုဒဂုန်တာရာသည် စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ ဒဏ်ကိုပင်မရေစီးကြောင်းကြီးအသွင်ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။ ပင်မရေစီးတစ်ခု၏ စတင်ရာ ဒဏ်အနေ ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရသော အခက်အခဲများ၊ ပုနိုင်သူမျှအင်အားဟိုကို ပေါင်းစုရာမှ ရှိလာသော စွမ်းအားများနှင့် မြန်မာစာပေ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ သဘောမှာလည်း ဟိုနည်း အတူ ဖြစ်ထွန်းခဲ့ကြောင်း တင်ပြထားသည်။

ပထမပိုဒ်တွင် မြစ်ဟစ်ကြောတွင် ကသွင်ယွင်စီးဆင်းနေသော ပင်မရေစီးကြောင်းတစ်ခု အကြောင်းဖြင့်တင်ပြထားသည်။ ညက်ညောညင်သာစွာ စီးဆင်းနေသည်မှာ အလျင်မပြတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်ဆောင်တွေသော်လည်း မကွေမရှောင်ဘဲ တိုးဝှေ့ကာ စီးဆင်းနေသည်မှာ ပို၍ပင် ရှင်သန်လာသည်။ အတားအဆီး အခက်အခဲမှန်သမျှ တွန်းလှန်စီးသွားနိုင်အောင် အစွမ်းထက် လှသည်။

တစ်ဖန် ဒုတိယပိုဒ်တွင် ထိုရေစီးကြောင်းသည် ရှေးယခင်ကတည်းက တောတောင်များ ကြားမှ မြစ်ဖျားခံကာ စီးခဲ့သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာမှ ရနိုင်သမျှ မိုးရေတို့ကို စုဆောင်း ခဲ့သည်။ မက်စောက်သောကမ်းပါးမှ ကျဆင်းလာသော အရှိန်ပြင်းသည့် ရေအားကို စုစည်း နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်နှိုင်းဖက်မဲ့သောစွမ်းအားရှင်အဖြစ် တိုးတက် လာခဲ့သည်။ စွမ်းပကား ကြီးမားလှသော တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလှသော ပင်မ ရေစီးကြောင်းကြီး ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

တတိယပိုဒ်တွင် ရေစီးကြောင်းကြီးသည် မြစ်ကမ်းစပ်မှ ဒိုက်ဖတ်များ၊ အမှိုက်သရိုက် များအညစ်အကြေးများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ယင်းတို့နှင့် ထိခွဲ ခိုက်ခွဲတိုက်ခွဲရသည်။ မြန်မာစာပေ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာတို့သည်လည်း ထိုရေစီးကြောင်းကြီးကဲ့သို့ပင် အတုအယောင် များ၊အနောက်အယုတ်များ အနည်းနှင့်အများ ကြုံဆုံခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအထိအခိုက်လေးများ မှာလည်း ခဏသာတက်လာသည့်ရေပွက်လေးများ ပမာသာ ဖြစ်ကြကြောင်း တင်ပြထားသည်။

ဆက်လက်၍ စတုတ္ထပိုဒ်တွင်မူ ပင်မရေစီးကြောင်းကြီးသည် ရန်အသွယ်သွယ် အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးတို့ကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ခဲ့သည်။ အချင်းချင်းစွမ်းအား တို့ကိုလည်း စုစည်းနိုင်ခဲ့ကာ တစ်သွင်သွင်စီးလျက်ရှိသည်။ ထိုပင်မ ရေစီးကြောင်း အသွင်သည် စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ လမ်းကြောင်း ဖြစ်ကြောင်းတင်ပြထား ပါသည်။

၇။ အရေးအဖွဲ့

စာဆိုသည် ဤကဗျာတွင် စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာအစဉ်ကို ပင်မ ရေစီးကြောင်းကြီးအသွင်ဖြင့် တင်စားခဲ့သည်။ ပင်မရေစီးတစ်ခု၏ စတင်ရာ အခြေအနေ၊ ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရသောအခက်အခဲများ ရနိုင်သမျှ အင်အားတို့ကို စည်းရုံးပေါင်းစုရာမှ ရရှိလာ သော စွမ်းအားတို့အကြောင်း မြန်မာစာပေ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာတို့၏ သဘော မှာလည်း ထိုနည်းတူ ဖြစ်ထွန်းခဲ့ကြောင်းကို လေးလုံးစပ်လင်္ကာ ဖြင့်ရေးဖွဲ့ ထားသည်။

ဤကဗျာတွင် စာပေဟူသည် တစ်သမတ်တည်းမရှိ၊ ခေတ်နှင့်အညီ တိုးတက် ပြောင်းလဲ အမြဲတမ်း ဆန်းသစ်နေရမည် ဟူသော စာပေ အယူအဆ၊ အတွေး အမြင်ကို ဖော်ညွှန်းထားသော စာပေသစ် အယူဝါဒကို ထင်ဟပ်နေသည်။

သရုပ်ဖော်ဖွဲ့

စာပေရေစီးကြောင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်းရသည် အသွင်ကိုကို
 " တသွင်သွင်တည့်ညင်ညင်ညောညော ၊ ဖြစ်တစ်ကြောငယ်
 မမောမပန်း စီးဆင်းသန်းသည်။ " ဟူ၍ လင်ရှားစွာ ဖွဲ့ဆိုပြသည်။
 အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားဖြတ်သန်းစီးဆင်းရင်း ပို၍မွန်အားပြည့်လာပုံကို
 " ကျောက်ဆောင်တွေ့လဲ ၊ တိုးဝေ့ဆန်ဆန်ရေကြောင်းသန်သည်။ " ဟူ၍ သရုပ်ဖော်ဖွဲ့ပြပါသည်။

စကားအသုံးအနှုန်း
ထိမိသောအသုံးများ

ဘက်မဲ့ဆုံး - ပြောလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ပိုအားကောင်းအောင်ထိမိသော အသုံး
 စကားဖြင့် ပိုထားသည်။ အခြေအနေ အရပ်ရပ်မှ စုစည်းမိသွားသော မွန်အားကို
 - " ဘက်မဲ့ဆုံး " ဟုရေးဖွဲ့ထားသည်။ နှိုင်းယှဉ်ဘက်မဲ့ကြောင်း အဆုံးစွန်တိုင်မဲ့ ကြောင်း
 ပေါ်လွင်နေသည်။
 စွမ်းပကား - ထိုမွန်အားကိုပင် "စွမ်းပကား" ဟုလည်းရေးဖွဲ့သည်။ ထိုစွမ်းအား၏ ထက်မြက်ပုံ
 ကိုလည်း " တက်ကြွ ၊ တိုးတက်လှ " ဟူသော စကားတို့ဖြင့် ကျွန်တို့ထင်မြင်စေအောင်
 သုံးနှုန်းထားသည်။
 ဒိုက်ဖတ် ၊ အမှိုက် ၊ ညစ်သရိုက် ပတ်ဝန်းကျင်မှတန်ဖိုးမဲ့သော စာပေ အနုပညာ
 များကို - " ဒိုက်ဖတ် " " အမှိုက် " " ညစ်သရိုက် " ဟူ၍လိုက်ဖက်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။
 ရေပွက် တစ်ပွက် နှစ်ပွက် - " ရေပွက် တစ်ပွက် နှစ်ပွက်လေ " ဟူသော စကားအသုံး
 မှာ လက်နှင့်ညွှန်ပြနေဘိသို့ ဖြစ်သည်။

ဂုဏ်

မစုရဟာဂုဏ် - ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးသည် တာရန်နသော များဖြင့် ရေးဖွဲ့ထား၍
 ချိုသာပြေပြစ်သောကြောင့် မစုရဟာဂုဏ်မြောက်ပေသည်။

အလင်္ကာ

ရူပကအလင်္ကာ - "တိုးတက်စာပေသွင်သွင်တည်း" ပင်မရေစီးကြောင်းနှင့် စာပေကို ထပ်တူပြု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ သဘာပ
 ရေစီးကြောင်းကြီးသည်ဆက်လက်၍ အားအင်သစ်များလောင်းပြီး ပြစ်လက်ကက်များ
 စုပေါင်းကာ ဆက်လက်တိုးတက်နေမည်။ ခေတ်ကာလမည်မျှ ကြာသည်ဖြစ်စေ ဆက်လက်
 တည်ရှိနေမည်။ ထို့အတူ စာပေရေစီးကြောင်းကြီးသည်လည်း ခေတ်နှင့်အတူ
 တသွင်သွင်လိုက်ပါ စီးဆင်းသွားရမည်။ တိုးတက်မှု ဆန်းသစ်မှု များနှင့်အတူဆက်လက်

ရှင်သန် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ပေးသွားရမည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို

“ ရေစီးကြောင်းကား ၊ သစ်လောင်းအားသစ်
အသစ်ဖြစ်၍ ၊ ပေါင်းမြစ်လက်တက်
စီးဆင်းလျက်သည် ၊
တိုးတက်စာပေ သွင်သွင်တည်း ” ဟုရေးဖွဲ့ထားသည်။

သံတူကပ်အလင်္ကာ

“သွင်သွင်” ၊ “ညင်ညင် ညောညော” ၊ “တိုးဝေ့ ဆန်ဆန်” ၊ “ကမ်းပါးစောက်စောက်”
“လုံးလုံး လျားလျား” ဟူသောသံတူကပ်အလင်္ကာ များကြောင့်လည်း စာပေရေစီးကြောင်း၏
စီးဆင်းသွားပုံ အသွင်အပြင်ကို မြင်တွေ့ခံစားစေပြီး ကဗျာကို ပို၍ ချိုသာ ပြေပြစ်စေသည်။
အဖွင့်အပိတ် ညီသော ကဗျာဖြစ်သည်။ ကဗျာအစတွင် “တသွင်သွင်တည့်” ဟု ရေစီး ကြောင်း
အသွင်ဖြင့် ကဗျာ၏အစတွင်ဖော်ပြထားပြီး အဆုံးတွင်မူ - “တိုးတက် စာပေ သွင်သွင်တည်း
” ဟုဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤတွင် အထက်က ပြောခဲ့သမျှသည် စာပေအကြောင်း သာဖြစ်သည်ဟု
နိဂုံးချုပ်ပြ သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ “တိုးတက်စာပေ သွင်သွင်တည်း” ဟု စာပေ အနုပညာ
ယဉ်ကျေးမှုတို့အကြောင်းကို ရှင်းပြ ထားသည်။

၈။ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

“ အနုပညာစာပေမှာ ပေါင်းလာဝပ်စင်း ယဉ်ကျေးခြင်း ” ဟူသော ဆိုရိုးစကား
ကဲ့သို့ စာပေဟူသည် အနုပညာယဉ်ကျေးမှု စာပေအမွေအနှစ်တို့၏ အစဉ်အလာ ကြီးမားပုံ၊
ချစ်ခင်တွယ်တာစရာ ကောင်းပုံ၊ နစ်သက်မြတ်နိုးစွာ ထိန်းသိမ်းသင့်ပုံ တို့ကို ဆင်ခြင်မိ
စေသည်။ ဤကဗျာသည် စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာအစဉ်ကို ပင်မရေစီး ကြောင်း
ကြီးအသွင်ဖြင့် ပေါ်လွင်ထိမိသောစကားလုံးများကို သုံးကာ တန်ဆာဆင် ထား
နိုင်သည်။

၉။ လမ်းညွှန်မေးခွန်း

- (က) “ ပင်မရေစီး ” ကဗျာကို မိုး၍ စာပေဟူသည် အနုပညာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တို့
စုစည်းပေါင်းဆုံရာသာ ဖြစ်ပုံကို တင်ပြပါ။
- (ခ) “ ပင်မရေစီး ” ကဗျာကို အထောက်အထားပြု၍ ဒဂုန်တာရာ၏ အရေး
အဖွဲ့ကို တင်ပြပါ။

၃။ ဘာသာစကား

မြန်မာအဘိဓာန် - သင်ခန်းစာ

၁။ စကားစပ်အနက်

စကားစပ်အနက်ဆိုသည်မှာ စကားလုံး၏အနက်ကို စကားအဆက်အစပ်အရ ကောက်ယူထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးအနှုန်းကို အခြေခံ၍ စကားလုံး၏ အနက်ကို ဒုတိယအဆင့်အားဖြင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

စကားလုံးတစ်လုံး၏ အနက်သည် စကားစပ်ကိုလိုက်၍ အမျိုးမျိုးကွဲပြား သွားနိုင်ပါသည်။ အောက်ပါ သာဓကများကို ကြည့်ပါ။

- ငါ့ကို အမောင်တို့မင်း၏ အထံသို့ ဆောင်ကြ။
- သမ္မုလာမိဘုရားသည် အိုးဖြင့်ရေကို ဆောင်သည်။
- သူသည် လက်နက်တစ်ခုကို အမြဲ ဆောင်သည်။
- သရက်ပင်သည် အဖူးအပွင့်တို့ကို ဆောင်သည်။
- ဘီလူးသည် လူယောင် ဆောင်သည်။

ပထမ "ဆောင်" သည် "ခေါ်ယူသည်" ဟူသော အနက်ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ "ဆောင်" သည် "သယ်ယူသည်" ဟူသော အနက် ရှိပါသည်။ တတိယ "ဆောင်" မှာ "ကိုယ်နှင့်မကွာ ထားရှိသည်" ဟူ၍ အနက် ရပါသည်။ စတုတ္ထ "ဆောင်" မှာမူ "ဖြစ်ထွန်း စေသည်" ဟူသောအနက် ထင်နေ၍ ပဉ္စမ "ဆောင်" မှာ "အသွင်အယောင် စသည်ကို ရယူသည်" ဟူ၍ အနက်ပေါ်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် စကားလုံးတစ်လုံး၏ အနက်သည်စကားစပ်ကိုလိုက်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသွားနိုင်ပါသည်။

မြန်မာဘာသာစကား၌ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကိစ္စကို စကားစပ်အနက်က အဆုံးအဖြတ် ပေးနိုင်သည်များ ရှိပါသည်။

မြို့ထဲတွင် ဝန်ကြီးကို တွေ့ခဲ့သည်။

တောထဲတွင် ဝန်ကြီးကို တွေ့ခဲ့သည် ဟုဆိုရာ၌ ဝန်ကြီးကို မည်သို့ပင် စာလုံးပေါင်းစေ မြို့ထဲတွင် "နှင့်" တောထဲတွင် "ဟူသော စကားစပ်အရ "ဝန်ကြီး" အဓိပ္ပာယ်ကို ပုဂံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ခရီးစကားများကို လေ့လာရာ၌ စကားစပ်အနက်ကို ကြည့်၍မေးဖော် ဖော်ထုတ်နိုင် သည် များလှသည် ရှိပါသည်။

"မင်းကြီးပွဲသည်ကို" မိဖုရားမြင်၍ ကျက်သရေတိုက်၌ အိပ်ခန်းတွင်"

"မိဖုရား အဘယ်မှာနည်းဟု မင်းကြီးမေးသဖြင့် မအီကျန်းကြောင်းကို ကြားလျှင် ကျက်သရေတိုက်သို့ ဝင်၍" ဟူသော ပါကုများတွင် "ကျက်သရေတိုက်" ၏အနက်သည်

စကားစပ်အရ " အိပ်ခန်း " ဟုပေါ်လွင်နေပါသည်။ ယခုခေတ်တွင် အများနားလည်ထားသော ကျက်သရေတိုက် ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ " ဘုန်းကြီးကျောင်းရှိ ခံဖွယ် ဘောဇဉ် တို့ကို ထားရာအခန်း " ဟု၍ဖြစ်ပါသည်။ ဤအသုံးသည် ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံး သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စကားစပ် အနက်သည် လေ့လာနေသော ဘာသာ စကား၏ " ခေတ် " ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးပါသည်။

ဤကဲ့သို့ အရေးပါလှသော စကားစပ်အနက်ကို လေ့လာရန်အတွက် (၄) မျိုးခန့် ခွဲခြားကြည့်နိုင်ပါသည်။

(၁) ယေဘုယျနှင့် ဝိသေသဘောင်ခြင်း။

စကားလုံးတစ်လုံး၏ စကားစပ်အနက်များသည် ယေဘုယျနှင့် ဝိသေသ သဘောကို ခွဲခြားဆောင် နေတတ်ကြပါသည်။ မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ်တွင် ခင်ပွန်း ကို အနက်ဖွင့်ရာ၌ - ၁။ ခင်မင်ရင်းနှီးစွာပေါင်းသင်းဆက်ဆံသူ၊ မိတ်ဆွေ၊ သူငယ်ချင်း ဟူ၍ ယေဘုယျသဘောကို ဖွင့်ပြသကဲ့သို့၊ ၂။ လင် ဟုလည်း ဝိသေသသဘောဖွင့်ပြသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

" သူနှင့် ငါကား အဆွေခင်ပွန်းတည်း " ဟူ၍ ပြောလျှင် ခင်ပွန်းသည် ယေဘုယျအနက်ကို ဆောင်၍ " ဤယောက်ျားကား ငါ၏ခင်ပွန်းတည်း " ဟုဆိုလျှင် ဝိသေသသဘောကိုဆောင်ပါသည်။

(၂) ဆန်ကျင်ဘက်အနက်သဘောဆောင်ခြင်း။

အချို့စကားစပ်အနက်တို့သည် ဆန်ကျင်ဘက်အနက် သဘောကိုပင် ဆောင်တတ်ပါသည်။ သာဓကမှာ ညံ့ ဟူသော စကားလုံး၏ အနက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ မဲဇာတောင်ခြေချီရကုတွင် " တောကြီးဆိတ်ညံ့ " ဟုဖွဲ့ရာ၌ " ညံ့ " သည် တိတ်ဆိတ်ခြင်း သဘောကို ဆောင်နေသော်လည်း ကျောင်းသားတို့၏ စာကျက်သံမှာ " ညံ့ " လှသည်ဆိုရာ၌ " ညံ့ " ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ " အသံဆူခြင်း " ဟူ၍ အနက်ထင်နေပါသည်။

(၃) သီးခြားအဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်ခြင်း။

အချို့သော စကားစပ်အနက်တို့သည် သီးခြားအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းဆောင်တတ်ပါသည်။

- မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်တွင် " ခရာ " ဟူသောစကားလုံး၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ -
- ခရာ - မုတ်ရသောတူရိယာတစ်မျိုး
- ခရာ - ရှေ့နံပိုင်းအရပ်များတွင် ပေါက်သောဆူးရွက်များ ရှိသည့်အပင်၊ (ဖွန်)
- ခရာ - လက်တစ်ချိုးခန့်အခိုက်အတန့်၊ ဆယ်ခဏ။
- ခရာ - ငါးထောင်သောမြူးတစ်မျိုး ဟူ၍ နာမ်အနက်ချည်း (၄)မျိုး ဖွင့်ပြသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

(၄) သဒ္ဒါတာဝန်ခြားနားခြင်း။

စကားလုံးတစ်လုံး၏ စကားစပ်အနက်များသည် သဒ္ဒါတာဝန် ခြားနားခြင်းကြောင့်လည်း ကွဲပြားတတ်ပါသည်။

- “ကိုး” ဟူသော စကားလုံးကို မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ်တွင် အနက် ဖွင့်ရာ၌
- ကိုး? နဝိ - ရှစ်နှင့်တစ်ဆယ်ကြားရှိ အရေအတွက်။ ၉။
- ကိုး? ကြိ - မှီခိုသည်။ အားထားသည်။
- ကိုး? စည်း - ကြိယာကိုထောက်ပံ့ လေးနက်စေသောစကား။

ဟူ၍ သဒ္ဒါတာဝန်အလိုက် ကွဲပြားနေသော စကားစပ်အနက်များကို ခွဲခြားဖွင့်ဆိုပြ သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

- ကျောင်းသား ကြီး ယောက်ရှိသည်။
- သူသည်ဂုဏ်ကို ကြီး ၍မာနတင်းနေသည်။
- ကျမ်းအဆိုက ဒီလိုကြီး။

တို့၌ စကားစပ်အလိုက် “ ကြီး ” ၏ အနက်ရောသဒ္ဒါတာဝန်ပါ ပြောင်းသွား သည်ကိုတွေ့နိုင်ပါသည်။

အချုပ်ဆိုရသော် အဘိဓာန်လေ့လာရေးတွင် စကားစပ် အနက်သည် အရေးပါလှသည်။ အဘိဓာန်ပြုစုသူသည် စကားလုံးတစ်လုံး၏ စကားစပ်အနက် အမျိုးမျိုး ကို အကုန်အစင်ရှာဖွေ၍ အဘိဓာန်တွင် အနက်ဖွင့်ပြရပါသည်။ သို့မှသာ ပြီးပြည့်စုံသော အဘိဓာန်တစ်စောင် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

၁။ အောက်ပါ ဝါကျများတွင် သုံးနှုန်းထားသော “ တောင်း ” ၏ စကားစပ်အနက် များကို ဖော်ပြပါ။

- (က) သူ့ထံမှ အလှူငွေရခဲ တောင်း ပါဘိ။
- (ခ) တောင်း ထဲမှာ ဆန်ထည့်ပါ။
- (ဂ) စကားပြော အလွန်ပြတ် တောင်း သည်။

၂။ အောက်ပါ ဝါကျများတွင် သုံးနှုန်းထားသော “ ကွာ ” ၏စကားစပ်အနက်များကို ဖော်ပြပါ။

- (က) သူတို့ ဇနီးမောင်နှံ တွေ ကြပြီ။
- (ခ) သူတို့ နှစ်ယောက် အရည်အချင်း တွေ သည်။
- (ဂ) သူတို့အိမ်နဲ့ ကျွန်တော်နေတာ သိပ်မတွေ့ ပါဘူး။
- (ဃ) သူ့အပြော နှင့် အလုပ် တွေ လှသည်။

၃။ မျဉ်းတားထားသော စကားလုံးများ၏ စကားစပ်အနက်ကိုဖော်ပြပါ။

သက်ကြီး ခေါင်းချချိန်သို့ ရောက်ပေပြီ ၊ မမြဲသည် အိပ်၍မပျော်သေးပေ။ နေ့ လယ်က သူ့အတွားပြောခဲ့ သော စကားကို သတိရနေသည်။ သူ့အတွားက " စစ်ကိုင်းဘက်မှာ ခေါင်းချ ချင်တယ် " ဆိုနေသည်။ သူမည်သို့ ကြံရမည်မသိ။ ခေါင်းရှုပ်လာသည်။ မနက်ဖြန် သိဆိုရမည့် ခြေဆင်းပုံ၌ အတွက်လည်း မပြင်ဆင်ရသေးပေ။

၄။ ကွက်လပ်ဖြည့်ပါ။

(က) စကားလုံးတစ်လုံး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုရာတွင် စကားစပ်အနက်သည် အရေးပါကြောင်း ဆိုခဲ့သူမှာ ----- ဖြစ်သည်။

(ခ) စကားစပ်အနက်သည် မြန်မာဘာသာစကား၏ ----- နှင့် ----- ကိုအဆုံးအဖြတ် ပေးနိုင်သည်။

(ဂ) အဘိဓာန်ပြုစုသူသည် စကားလုံးတစ်လုံး၏ ----- ကို အကုန်အစင် ရှာဖွေဖွင့်ဆိုရသည်။

၅။ စကားစပ်အနက် ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၆။ အဘိဓာန်ပြုစုရာတွင် စကားစပ်အနက်သည် အရေးပါသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသလား။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

၇။ " ချင်း " ဟူသော စကားလုံးသည် စကားစပ်အရ အနက်အမျိုးမျိုး ပွားနိုင်ပုံကို ဖော်ပြပါ။

၂။ ဂယက်အနက်

စကားလုံးတစ်လုံးတွင် သာမန်ရည်ညွှန်းမှုမျိုးသာရှိသော မူလရိုရင်းစွဲ အနက်နှင့် မူလအဓိပ္ပါယ် ကိုကျော်လွန်၍ ထိုအဓိပ္ပါယ်၏နောက်တွင် တကယ်တမ်း ရည်ညွှန်းလိုသော အနက်များ ဂယက်ရိုက်သလို ပါလာတတ်သည့် အနက်မျိုး ရှိတတ်ပါသည်။

သာမန်ရည်ညွှန်းမှု မျိုးသာ ရှိသည့်အနက်ကို အဘိဓာန်အနက်(သို့)ပညတ်နက် ဟုခေါ်ပါသည်။ ပညတ်နက်ဆိုသည်မှာ သာဓကအားဖြင့် " ဆူး " ဟူသည့် စကားလုံးကို မြန်မာ့အဘိဓာန်တွင် " န/ဆူး " အပင်ကပေါက်သော စူးတက်ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဤသည်မှာ " ဆူး " ၏ ပညတ်အနက် သို့မဟုတ် အဘိဓာန်အနက်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစကားလုံးသည် ပညတ်အနက်သာမက ဂယက်အနက်ပေါ်ပေါက်နိုင်သော စကားလုံး အဖြစ်လည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ " ဆူး " ဟူသောစကားလုံးကို ကြားရ ၊ ဖတ်ရသည့်အခါ " ဆူး " သည် လူတို့ကို ထိခိုက်နာကျင် စေတတ်သောကြောင့် " ဆူး " ဟူသောစကားကို ကြားရသည့်အခါ ဂရုစိုက်ကိုင်တွယ်ခြင်း ၊ သတိထား၍ လှုပ်ရှားသွားလာခြင်းပြုရန် စိတ်ထဲ၌ အလိုလို တွေးတောမိပြီး ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဤခံစားမှုမျိုးသည် " ဆူး " ဟူသောစကားလုံး

၏ နောက်တွင် ဂယက်ရိုက်ခတ်သလိုပါလာသော အနက်မျိုး ဖြစ်၍ ဂယက် အနက် ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဂယက်အနက်ကို " တွဲဖက်အနက် " ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆို သော် " ဆူး " ဟူသော စကားလုံးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ခံစားမှုသည် ထိုစကားလုံးနောက်တွင် ယှဉ်တွဲကပ်ပါလာသော အနက်ဖြစ်၍ တွဲဖက်အနက်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဂယက်အနက်သည် နေ့စဉ်ပြောဆိုနေကြသော စကားများ ထင်ဟပ်တတ်ပါ သည်။ စကားပြောရာတွင် သုံးနေသည့် ကျွန်တော်/ ကျွန်မ ဟူသောစကားလုံးသည် အတိတ်ခေတ်ကမူ ကျွန်ယောကျ်ား ၊ ကျွန်မိန်းမ သဘောဖြစ်ပါသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ထိုစကားကို ပြောသူနာမ်စား အဖြစ်သုံးရာ၌ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောသဘောကို ဆောင် သည့် အပြင် ထိုစကား၏ နောက်ကွယ်၌ ပြောသူသည် အပြောခံရသူအား ရိုသေလေးစားစွာ ဆက်ဆံ တတ်သောသဘောကို မြင်တွေ့နိုင် ပါသည်။ မိမိထက် ငယ်ရွယ်သူအပေါ်တွင် ပြောဆို သုံးနှုန်းသည့်အခါ အပြောခံအား ပြောသူနှင့် တန်းတူသဘောထားကာ ဆက်ဆံ သည့် စိတ် သဘောကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုသဘောမှာ ကျွန်တော် ၊ ကျွန်မ ဟူသည့် စကားလုံး နောက်မှ ပါလာသော တွဲဖက်အနက်(သို့) ဂယက်အနက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ စကား ပြောဆို ရာတွင် ပြောသူ၏ စကားလုံးနှင့် လေသံကို သတိထား၍ ကြည့်လျှင် ထိုစကားသံ၏ နောက်ကွယ်၌ လူတစ်ယောက်၏ စိတ်အခြေအနေကို သိရှိနိုင်သလို ပြောသူနှင့် ပြောခံရသူတို့၏ အကြား၌ လူမှုဆက်ဆံရေး အခြေအနေ ကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဥပမာ - " ကိစ္စချော " ဟူသော စကားလုံး၏အနက်သည် လုပ်ငန်းတာဝန် ကောင်းစွာ ပြီးစီးကြောင်း နှင့် အရပ်သုံးစကား " သေသည် " ဟူသော အနက်ကိုရပါသည်။

သို့သော် လူတစ်ယောက်သေဆုံးရာတွင် ကွယ်လွန်သည် ၊ ဆုံးသည် ဟုသုံးနှုန်း လျှင်ရသော်လည်း ကိစ္စချောသည်ဟု သုံးလိုက်သည့်အခါစကားလုံး၏ နောက်တွင် သေဆုံးသူ အပေါ် ရိုသေလေးစားမှုမရှိခြင်း ၊ သေဆုံးသည်ကိုငမ်းနည်းသော ခံစားမှုဖြစ်သည်အပြင် ဝမ်းသာနေသော အသံပါနေသည်။ ထို့အပြင် သေဆုံးသူအပေါ် မနစ်သက်သော စိတ် သဘောထားများ ရှိနေကြောင်းကိုလည်းတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဤအနက်များ သည် " ကိစ္စချော " ဟူသော စကားလုံး၏နောက် မှတွဲဖက်ပါဝင်လာသော တွဲဖက် အနက် (သို့) ဂယက်အနက် များပင်ဖြစ်ပါသည်။

" ကျက်စား " ဟူသော စကားလုံးကို လေ့လာကြည့်လျှင် တစ်နေရာတည်းသို့ မပြတ် လှည့်လည်သွားလာသည် ဟုအနက်ရပါသည်။ တိရစ္ဆာန်များ လှည့်လည် ကျက်စား သည် ဟုသုံး လျှင် မထူးခြားသော်လည်း လူတစ်ယောက်အား ထိုစကားကိုယူ၍ သုံး လိုက်သည်အခါ ထိုသူသည် နေရာတစ်ခုခုတွင်လှည့်လည်ကျက်စားနေသူ ၊ ထိုနေရာသည် ထိုသူအတွက် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သူ ပေါများခြင်းဟူသော သဘောများ အပြင် ထိုနေရာ၌ စီးပွားရှာနေခြင်း လူလည်လုပ်နေခြင်း ဟူသော သဘော များကိုပါ ပါဝင်စေတတ်ပါသည်။

ဤအနက်များသည် “ကျက်စား” ဟူသောစကားလုံး၏ တွဲဖက်အနက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။
“ကြိုးကိုင်” ဟူသော စကားလုံးသည် ကြီးပျိုးဆောင်ရွက်သည် ၊ ခြယ်လှယ်သည် ဟူသော အနက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် ထိုစကားလုံး၏ နောက်တွင် ကြီးပျိုးဆောင်ရွက်ခြင်း ၊ ခြယ်လှယ်ခြင်းဟူသော အနက်သာမက နေရာတစ်နေရာတွင် ထိုသူ၏ ဩဇာအာဏာ သက်ရောက်မှုသည် သာမန်ထက် ထိရောက်ပိုင်နိုင်မှု ရှိနေသည့် သဘောကို ပြနေပါသည်။

ဤစကားလုံး သုံးနှုန်းခံလိုက်ရသူအပေါ်တွင် မုန်းတီးစိတ် ၊ မကျေနပ်စိတ်များ အနည်း နှင့်အများဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်းမှာ “ကြိုးကိုင်” ဟူသောစကား၏ ဂယက်အနက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

“ဈေးချို ၊ ဈေးပေါ” ဟူသော စကားလုံးများကို လေ့လာကြည့်လျှင် ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ် ဆင်တူသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဈေးချိုသည်ဟု ပြောလျှင် ဈေးနှုန်းသက်သက်သာသာနှင့် ရသလို ထိုဈေးနှင့်လည်း ထိုက်ထိုက် တန်တန်ဖြစ်သော သဘော ကိုတွေ့နိုင်ပါသည်။

“ဈေးပေါ” ဟူသည့် စကားတွင်မူ ပစ္စည်းဈေးသည်အလွန်သက်သာခြင်း ဟူသောအနက် သာမက ဤပစ္စည်းကို ဤဈေးနှင့်ရသည်မှာ ပစ္စည်းအမျိုးအစား မှန်ကန်မှုမရှိနိုင် ဟူသည့် သံသယသဘောများ တွဲဖက်ပါဝင်လာပါသည်။

နေ့စဉ် ပြောဆိုနေကြသော “ငါ” ဟူသော စကားတွင်ပင် တွဲဖက်အနက် ထင်ဟပ် နိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ “ငါ” ဆိုသောစကားလုံးသည် ပြောမနာ ဆိုမနာ မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများ၏ ဘောင်အတွင်း သုံးလိုက်သည့်အခါ ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နိုင်သော ပြဿနာနည်းပါးသော်လည်း ထိုဘောင်အတွင်းမှ မဟုတ်သူများ သုံးစွဲသည်အခါ အထက်စီး မှပြောလိုခြင်း ၊ ဗာနသံပါနေခြင်း ၊ မောက်မာမှုရှိနေခြင်း ဟူသော ဂယက်အနက်များ ပါဝင်လာပါသည်။ ဂယက်အနက် သည် သင်္ချာကိန်းဂဏန်း များတွင်လည်း ဖြစ်ပေါ်တတ် ပါသည်။ ၂ပမာ ၃ - ဂဏန်း ၊ ၅ - ဂဏန်း တို့ကို မြန်မာလူမျိုးတို့က ရတနာသုံးပါးဦးထိပ်ထားခြင်း ၊ အနန္တောအန္တ ၅ - ပါး ဦးထိပ်ထားခြင်း ဟူ၍ မြတ်နိုးတတ် ခြင်းနှင့် ကောင်းမွန်ခြင်း ဟူသော သဘောများ ယူဆကြခြင်းမှာ ထိုဂဏန်း၏ တွဲဖက် အနက်ဟုပင် ဆိုရပါမည်။ အမည်မှည့်ခေါ်ရာတွင်လည်း ဂယက်အနက် ထင်တတ်သော အမည်မျိုးရှိတတ် ပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်အမည်ပေးခြင်း ၊ အိမ်အမည်ပေးခြင်း၊ ခြံအမည်ပေးခြင်း၊ ဆိုင်အမည်ပေးခြင်း စသည်တို့တွင် ကောင်းသောနိမိတ်သဘောကိုသာ ဆောင်သည့်အနက် မျိုးကို ပေးလိုကြခြင်းမှာ အမည်၏ နောက်တွင် တွဲဖက်ပါလာတတ်သော အနက် များကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရလျှင် ဂယက်အနက်သည် လူတစ်ယောက် ၏ စိတ်သဘောထား အမှန်ကို ဖော်ပြတတ်သကဲ့သို့ ပြောသူနှင့်နာသူတို့ ကြားရှိ လူမှုဆက်ဆံရေး အခြေအနေကိုလည်းဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

မေးခွန်း:

- (၁) ဂယက်အနက်ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- (၂) ဂယက်အနက်ကို အခြားမည်သို့ ခေါ်နိုင်သေးသနည်း။
- (၃) ပညတ်အနက် ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- (၄) ဂယက်အနက်နှင့် ပညတ်အနက် မည်သို့ကွာခြားသနည်း။
- (၅) အောက်ဖော်ပြပါ ဝါကျများတွင် မျဉ်းသားထားသော စကားလုံးများ၏ ဂယက်အနက် သဘောကိုရှင်းပြပါ။
  - (က) မောင်မောင်တော့ ကိစ္စချော့ သွားပြီ။
မောင်မောင် သေပြီ။
မောင်မောင် ဆုံးရှာပြီ။
  - (ခ) မမြသည် မောင်မောင်ကို ဇက်ကိုင်ထား နိုင်သည်။
  - (ဂ) ဤလူအားလုံးသည် ဒေါ်ဒေါ်၏ ကြီးကြပ်မှု ကိုခံနေရသည်။
  - (ဃ) ဤဖောင်တိန် ဈေးပေါ သည်။
ဤဖောင်တိန် ဈေးချို သည်။
ဤဖောင်တိန် ဈေးသက်သာ သည်။
  - (င) ဤနေရာတစ်ဝိုက်ကား မောင်မောင် ကျက်စားနေကျနေရာများပင်တည်း။
ရဲတပ်ဖွဲ့က မောင်လှကိုထိုနေရာတွင် ကျက်စား လေ့ရှိကြောင်း သတင်းရ ထားခဲ့သည်။
  - (စ) မောင်အေးကား အလုပ်အကိုင်နှင့် ပတ်သက်၍ ကောက်ရိုးမီးသာ ဖြစ်သည်။
  - (ဆ) ယခုတလော ဤဈေးနားတွင် သူ့စက်ကျ နေသည်။
  - (ဇ) မောင့်မောင်ကား နဖားကြိုး တပ်ခံရပြီ။

၃။ မွေးစားစကားလုံးများ

ဘာသာစကား အသီးသီးသည် အချင်းချင်းဆက်ဆံ ရောနှောမိရာက ကြွယ်ဝလာ တတ်သည် မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရှေးခေတ်မြန်မာတို့သည် မွန်တိုင်းရင်းသား များနှင့် အဆက်အဆံ များ ရှိခဲ့ရာမှ မြန်မာစကားတွင် မွန်ဘာသာစကားလုံးများ ရောနှော ပါဝင်လာပါသည်။ မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်ခံ ကိုးကွယ်ခဲ့ သည့်အလျောက်

အိန္ဒိယဘာသာ စကားကြီးများဖြစ်သော သက္ကတ ၊ ပါဠိစကားလုံး များစိမ့်ဝင်လာခဲ့ပါသည်။
 မြန်မာတို့သည် ကိုလိုနီခေတ်ရောက်သည်အခါ ဥရောပသား ၊ အင်္ဂလိပ်များ ၊
 အာရှတိုက်သားအိန္ဒိယသား စသည် လူမျိုးခြားတို့နှင့်ဆက်ဆံကြရ ပြန်ပါသည်။ ထိုလူမျိုး
 ခြားတို့နှင့် ဆက်သွယ်သောယဉ်ကျေးမှု ၊ ပညာရပ် ၊ ဘာသာစကား စသည် တို့ကို
 လည်း လေ့လာဆည်းပူး ကြရပြန်ပါသည်။ ထိုမှ မြန်မာဘာသာ စကားထဲသို့ လူမျိုး
 ခြား ဘာသာစကားတို့သည် ဝင်ရောက်လာပြန်ပါသည်။

ထို့ပြင် အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားများ ထံမှလည်းကောင်း၊
 တိုင်းတစ်ပါးသား တို့ထံမှလည်းကောင်း မြန်မာတို့သည် စကားလုံးများ ယူငင်
 မွေးစားခဲ့ကြပါသည်။ ထိုစကားလုံးများကို မွေးစားစကားလုံး (Loan Word) ဟုခေါ်ပါသည်။
 ထိုမွေးစားစကားလုံးများကြောင့် မြန်မာဘာသာစကားသည် တစ်စထက်တစ်စ
 ကြွယ်ဝလာရပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ဟူသော ပင်လယ်ငါးတစ်မျိုး၏ အမည်ကိုကြားလျှင် မြန်မာအမည် မြန်မာစကားလုံး
 မဟုတ်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ အဘိဓာန်တွင် ကြည့်ရှုလေ့လာလျှင် မွန်ဘာသာမှ မွေးစား
 ထားသော စကားလုံးဖြစ်ကြောင်း သိရှိပေမည်။ သို့သော် “ ခရာ ” ဟူသော စကားမှာမူ
 တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ မှုတ်ရသည် တူရိယာ တစ်မျိုးကိုလည်းကောင်း ၊ ရေငန်ပိုင်းတွင်
 ပေါက်တတ်သည့် ဆူးရွက်များရှိသော အပင်ကိုလည်းကောင်း “ ခရာ ” ဟုခေါ်ကြပါသည်။
 မြန်မာစကားသံပင်ဖြစ်ရာ မြန်မာဝေါဟာရ စစ်စစ်ဟု ထင်စရာရှိပါသည်။ သို့သော်
 မဟုတ်ပါ။ အဘိဓာန်တွင် ကြည့် လျှင် မွန်ဘာသာမှယူငင်မွေးစားထားသော ဝေါဟာရ
 ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဤနည်းဖြင့် မွေးစားထားရာ၌ ပါဠိ ၊ သက္ကတ ဝေါဟာရတို့ကား အလွန်များ
 ပါသည်။ ထိုဝေါဟာရတို့ကို မြန်မာအချို့သည် မိမိကိုယ်ပိုင်စကားကဲ့သို့ သဘောထား
 ပြောဆိုသုံးနှုန်း တတ်ကြပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် “ ဌာန်ကရိုဏ်း ကျကျ
 ပြောပါ ” ဆိုသော ဝါကျတို့တွင်ပါသည့် “ ကရိုဏ်း ” ဟူသော စကားကို စစ်ဆေးကြည့်
 ပါက ပါဠိဘာသာမှ ယူငင်မွေးစားထားကြောင်း သိရပါသည်။

ထို့အတူ ရှေးအခါက ပါဠိဘာသာနှင့် ယှဉ်၍ မြန်မာဘာသာစကားအပေါ် ဩဇာ
 သက်ရောက်ခဲ့သော ဘာသာစကားမှာ သက္ကတဘာသာစကားဖြစ်ပါသည်။ “ ဂြိုဟ်စီး ၊
 ဂြိုဟ်နင်း ၊ ဂြိုဟ်တု ” စသည်ဖြင့် ပြောဆိုနေကြသော “ ဂြိုဟ် ” သည် သက္ကတ ဘာသာစကားမှ
 မွေးစားထားသော စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။

ထိုဘာသာစကားများ နည်းတူ ရှေးကတည်းက မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဝင်ရောက်
 ခဲ့သည်မှာ ဟိန္ဒူ စကားလုံးများဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယ နှင့် မြန်မာတို့ ရှေးကတည်းက
 ကူးလူးဆက်ဆံ ရောနှော နေထိုင်မှုများ ရှိခဲ့ရာ ဟိန္ဒူစကားများ မြန်မာဘာသာတွင်
 ရောနှောနေသည်။ “ ကလောင် ၊ ကျာပွတ် ” စသော စကားသည် မြန်မာဘာသာရောက်

F12A

ဟိန္ဒူစကားများဖြစ်ပါသည်။

ရှေးမှ ယခုတိုင် မြန်မာစာ မြန်မာစကားထဲသို့ စိမ့်ဝင်နေသည်မှာ အင်္ဂလိပ် စကားလုံးများ ဖြစ်ပါသည်။ ကလပ်ဆိုသော စကားသည် မြန်မာဘာသာတွင် ရှိပြီးစကား ဖြစ်ပါသည်။ ဗျင်ငယ် ၊ ခုံ စသည် အဓိပ္ပါယ်များဆောင်ပါသည်။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်ဘာသာတွင် (club) ဟူသော စကားလုံးကို တွေ့သည်အခါ " ကလပ် " ဟုပင် လွယ်လွယ်ယူငင် မွေးစားလိုက်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ " ကလပ် " ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ လူတို့စုဝေးကြရာ အသင်းအဖွဲ့တစ်မျိုး ဟုဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့် ဘာသာစကားအသီးသီးမှ စကားလုံး တို့ကို အသွင်အမျိုးမျိုးဖြင့် မွေးစားထားကြသည်မှာ ရှေးမြန်မာတို့အား ကျေးဇူးတင်စရာ ကောင်း လှပါသည်။ မွေးစားရင်း မြန်မာဘာသာစကား ကြွယ်ဝပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ခဲ့ကြပေသည် တကား ဟုမျိုးကျူးသင့်လှပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ အောက်ပါဝေါဟာရတို့ကို မည်သည့်ဘာသာမှ ယူငင်မွေးစားထားသနည်း။
ကုံလုံ ၊ ချလန် ၊ ဂိုဒေါင် ၊ စတော် ၊ ဆလိုက် ။
- ၂။ အောက်ပါတို့မှ မွေးစားထားသော စကားလုံးများကို ထုတ်ပြပါ။
တုန်ကင်း ၊ ဒေဝါလီ ၊ ဒိုဘီ ၊ ဒေသ ၊ ခူးရင်း ၊ နေရာချ ။
- ၃။ အောက်ပါ မွေးစားစကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးစီနှင့် တကွ မူရင်းဘာသာစကား ကို ဖော်ပြပါ။
ဒံပေါက် ၊ ခုံးပေါလအော ၊ မာကျောက် ၊ မိတာ ၊ မြူစွမ်း ။
- ၄။ အောက်ပါ ဘာသာစကား အသီးသီးမှ မြန်မာဘာသာသို့ ယူငင်မွေးစားထားသော ဝေါဟာရ တစ်ခုစီကို ထုတ်ပြပါ။
တရုတ် ၊ ပသျှူး ၊ မွန် ၊ ရှမ်း ၊ အင်္ဂလိပ် ။

၄။ ဥပစာစကား

မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ်တွင် အချို့စကားလုံးများကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ အဓိပ္ပါယ် မဖော်ပြမီ ထောင့်ကွင်း [ဥပစာ] ဟုရေးထားတတ်သည်။ သာဓကအဖြစ် ကျမ်းကျေဟူသော စကားလုံးအဖွင့်ကို ကြည့်နိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကျေ - ဣ / ကျန်းကျေ [ဥပစာ] တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စတွင် နှစ်ပင်လိမ္မာ နိုင်နင်းကျမ်းကျေသည်။

ထို့ပြင် စကားပြောကောင်းသူ တစ်ယောက်ကို မျိုးကျူးရာ၌ " ဥပစာဥပစာ တွေ့နု ပြောတတ်သူ " ဟုလည်းသုံးနှုန်းတတ်ပါသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် ဥပစာသည် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုရေးသားသုံးနှုန်းပုံ အလေ့အထ တစ်ရပ်ကို ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်ထားသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။

“ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ်

ပညာကျယ်

တစ်ဆယ်ဥပစာ ” ဟုသံပေါက် စပ်ဆို ဖူးပါသည်။ “ ဥပစာ ဆယ်ပါး ” ရှိပြီး ဥပစာဆယ်ပါး အကြောင်းကိုဘာသာစကားကျမ်းများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြတတ်ပါသည်။

ယနေ့ လူတို့သည် “ ထမင်းချက်သည် ” ဟုပြောနေကြသည်။ အမှန်ချက်ပြုတ်နေသည်မှာ ဆန်ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစကား ပြောဆိုရေးသားရာ၌ “ အကျိုး ” ကိုပြော၍ အကြောင်းကို ညွှန်းတတ်သည်များ ရှိတတ်ပါသည်။ အသီးအရွက် အသားငါးတို့ကို စုပေါင်းချက်ပြုတ်နေခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ချက်ပြုတ်ပြီး ရောက်မည့်အကျိုးကို ဖော်ပြလျက် “ ဟင်းချက်သည် ” ဟုပြောကြသည်။

လူတို့သည် “ သေနတ်မှန်သည် ” ဟုပြောဆို တတ်ကြပါသည်။ တကယ်မှန်သည်မှာ သေနတ်ကမှန်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကျည်ဆန်က မှန်သည်ဖြစ်သည်။ ဌာနီအစားဌာန ကိုသုံး၍ ပြောတတ်ခြင်း များစွာရှိပါသည်။ (ဌာနီဆိုသည်မှာ နေရာဌာနတစ် ရပ်ရပ်တွင် တည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရာဝတ္ထု စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်ပါသည်။ ကျည်ဆန်သည် ဌာနီဖြစ်၍ သေနတ်သည် ဌာနဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သေနတ်မှန်သည် ဆိုရာတွင် ဌာနီနှင့်မပြောဘဲ ဌာနနှင့်ပြောသည်ဟု နားလည်နိုင်ပါသည်။

သည်အတန်း လိမ်မာသည်။

ဟိုဖြူ ဝီရိယရှိသည်။

သည်နိုင်ငံချမ်းသာသည်။

ဆိုသောအသုံး အနှုန်းများတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် ဥပစာတို့ကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာ စိစစ်ကြည့်ကြရာ ဆယ်မျိုး တွေ့ခဲ့ ကြပါသည်။ ဤသို့ဆို က ဥပစာစကားဆို သည်မှာ အမှန် တကယ် ဒိဋ္ဌဓမ္မ တွေ့ရသည့်အတိုင်း တဲ့တိုး တိုက်ရိုက် သုံးနှုန်းပြောဆိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ နီးကပ်ရာ ဆက်စပ် ရာတို့တွင် နီးစွယ်တင်စား ပြောဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ထိုသို့ပြောဆိုခြင်းသည် မြန်မာဘာသာစကား၏ ယဉ်ကျေးမှုအလေ့အထ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ကလိမ်ချုံဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်တစ်မျိုးမှာ “ ရှုပ်ထွေး၍ ဆူးပေါသော ကလိမ် နွယ်ချုံ ” ဟူသည် အနက် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအနက်မှာ ဝေါဟာရ၏ မူလအနက် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် “ ရှုပ်ထွေးပွေလီသူ ” “ လှရှုပ်လှပွေ ” ဟူ၍ အနက် ပေးထား ပြန်ပါသည်။ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး ပွေပွေလီလီ နေထိုင်ပြောဆို ကျင့်ကြံတတ်သူ မားကို ကလိမ်ချုံဟု ခေါ်တတ်ကြ သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

“ကျမ်းကြေ” ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်ကို ဖွင့်ကြည့်ပါက “ကျမ်းဂန်ကို ကျေညက်သည်” ဟူသော စကားကို မူလအနက်ဖြင့် သုံးနှုန်းခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

“မ ကျမ်းကျေသည်” ဟူသော စကားမျိုး၌ “နဲ့စပ်လိမ္မာ နိုင်နင်း ကျွမ်းကျင်သည်” ဟူသော ဥပစာအနက်ဖြင့် သုံးတတ်ပါသည်။

ထို့ပြင် မူလအနက်တွင် သဒ္ဒါတန်ဖိုး တစ်မျိုးဖြင့် သုံးတတ်သော်လည်း ဥပစာအနက်တွင် သဒ္ဒါတန်ဖိုး ပြောင်းလဲတတ်သည်လည်း ရှိပါသည်။ သာဓကအဖြစ် “ခလောက်ဆန်” ဟူသောစကားကို ကြည့်ပါက မူလမှာ နာမ်အနက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ခလောက်ထဲက အချောင်းအတံကို ဆိုပါသည်။ “ဂြိုဟ်မွေသူ” ဟူသော ဥပစာအနက်ဖြင့် နာမ်အဖြစ်လည်း သုံးနိုင်ပါသည်။ သို့သော်အသုံးများသည်မှာ-

“ဒီကောင် အလွန် ခလောက်ဆန်တယ်” ဟူသော စကားမှာကဲ့သို့ ကြိယာအဖြစ် ပို၍ အသုံးများပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် အဘိဓာန်စာအုပ်ပါ ဥပစာအနက်ဖြင့် သုံးတတ်သည့် ဝေါဟာရများကို လေ့လာသင့်ကြပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ အောက်ပါတို့၏ ဥပစာအနက်များကို ဖော်ပြပါ။

ဓုတုံး ၊ ခံတွင်းတွေ ၊ ခြေဖျားထောက် ၊ တေမိ ၊ တပ်လန် ။

၂။ အောက်ပါတို့ကို ဥပစာအနက်ပေါ်လွင်အောင် သုံးပြုပါ။

စခန်းသိမ်း ၊ စက်ကျ ၊ ဆလံတိုက် ၊ ဆန်ခါတင် ၊ ဇယားကိုက် ။

၃။ အောက်ပါ ဥပစာအနက်များရှိသည့် ဝေါဟာရတို့ကို ဖော်ပြပါ။

(က) မိမိဂုဏ်သိက္ခာကို မြှင့်တင်ရန်

အလွယ်တကူ မလိုက်လျောဘဲ နေသည်။

ဈေး -----

(ခ) အသင့်ပြင်ဆင်သည်။

တာ -----

(ဂ) သူတစ်ပါး ပျက်စီးဆင်းရဲအောင် လုပ်သည်။

ထမင်း -----

(ဃ) အဆင့်အတန်း မိသည်။

ခေါင် -----

(င) အာဏာပြင်းသည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည်။

ဓား -----

ရုံးသုံးမြန်မာစာ

ပုံစံ - (၁)

ကျောင်းခွင့်တိုင်စာ

သို့

ဌာနမှူး(သင်ကြားရေး)
မြန်မာနိုင်ငံရေးကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်မြို့။

ရက်စွဲ၊ ၂၀၀၃ခုနှစ်၊ မတ်လ (၅)ရက်။

အကြောင်းအရာ ။ ။ ခွင့်(၃)ရက်ပေးပါရန် ပန်ကြားခြင်း။

ကျွန်တော်သည် နေမကောင်းပါ၍ ကျောင်းမတက်နိုင်ပါသဖြင့် ကျွန်တော်အား
(၅-၃-၂၀၀၃)မှ (၇-၃-၂၀၀၃)အထိ ခွင့်(၃)ရက်ပေးပါရန် လေးစားစွာ ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

x x x x

(ဇေယျာဦး)

၉

ပထမနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံရေးကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်

ကျောင်းခွင့်တိုင်စာ(ဆေးခွင့်)

သို့

ပါမောက္ခချုပ်
မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်မြို့။

မှတစ်ဆင့်

ဌာနမှူး(သင်ကြားရေး)
မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်မြို့။

၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ(၁၀)ရက်

အကြောင်းအရာ ။ ။ ဆေးခွင့်တိုင်ကြားခြင်း။

ကျွန်တော်သည် အသည်းရောင်ရောဂါဖြစ်ပွားပြီး ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးတွင် တက်ရောက်ကုသနေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းတစ်လခန့် တက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်အား ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ(၁၀)ရက်နေ့ကစ၍ ခွင့်တစ်လပေးပါရန် လေးစားစွာ ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ဆေးခွင့်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်၏ ဆေးလက်မှတ် မူရင်းကိုပါ ပူးတွဲတင်ပြပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

x x x x

(ဇေယျာဦး)

၉

ပထမနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်

လုပ်ငန်းခွင် ခွင့်တိုင်စာ

သို့

ဌာနမှူး
မြန်မာစာဌာန
မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်မြို့။

ရက်စွဲ၊ ၁၀-၃-၂၀၀၃

အကြောင်းအရာ ။ ။ ရှောင်တခင်ခွင့်(၃)ရက်ပေးပါရန်ပန်ကြားခြင်း။

ကျွန်မသည် နေမကောင်းပါသဖြင့် ကျွန်မအား (၁၀-၃-၂၀၀၃) မှ (၁၂-၃-၂၀၀၃)အထိ ရှောင်တခင်ခွင့်(၃)ရက်ပေးပါရန် လေးစားစွာ ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

လေးစားမှုဖြင့်

* * * * *

(ဦးလာဘင်း)

နည်းပြ

မြန်မာစာဌာန

မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်

အလုပ်လျှောက်စာ

သို့

ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ရေးဌာန
မြောက်ထပ်ရုံး
ကမ်းနားလမ်း
ရန်ကုန်မြို့။

၂၀၀၃ - ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၀)ရက်

အကြောင်းအရာ ။ ။ ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနတွင် လစ်လပ်လျက်ရှိသော လက်ထောက်စီမံကိန်းအင်ဂျင်နီယာရာထူးတစ်နေရာအတွက် လျှောက်ထားခြင်း။

ရည် ညွှန်းချက် ။ ။ ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့၏ ကြော်ငြာစာအမှတ် ၆(၃) ဆည်မြောင်း ဦးစီး ၁၈/၂၀၀၃

ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနတွင် လစ်လပ်လျက်ရှိသော လက်ထောက်စီမံကိန်းအင်ဂျင်နီယာရာထူးတစ်နေရာ၌ကျွန်တော်အားခန့်ထားပေးပါရန် လေးစားစွာလျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

ကျွန်တော်နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များမှာ အောက်ဖော်ပြပါ အတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

(၁) အမည်	-	မောင်စေယျာဦး
(၂) အမျိုးသား/နိုင်ငံသား		
မှတ်ပုံတင်အမှတ်	-	၁၂/ကတတ(နိုင်) ၀၁၈၂၄၉
(၃) မွေးသက္ကရာဇ်	-	၁၉၈၀-ခုနှစ်၊ မေလ (၃)ရက်
(၄) လူမျိုးနှင့်ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ	-	ဗမာလူမျိုး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ
(၅) ပညာအရည်အချင်းနှင့် အောင်မြင်သည့်ခုနှစ်	-	ဘီအီး (ပို့ပြ)၊ ၂၀၀၂-ခုနှစ်
(၆) အမိ၏ (က) အမည်	-	ဒေါ်ခင်ခင်လေး
(ခ) အမျိုးသား/နိုင်ငံသား		
မှတ်ပုံတင်အမှတ်	-	၁၂/ကတတ(နိုင်) ၀၁၆၇၄၃

F 13A

- (ဂ) အလုပ်အကိုင် - မှီခို
- (၇) အပစ် (က)အမည် - ဦးထွန်းအောင်
- (ခ) အမျိုးသား/နိုင်ငံသား
မှတ်ပုံတင်အမှတ် - ၁၂/ကတက(နိုင်) ၀၇၃၄၆၁
- (ဂ) အလုပ်အကိုင် - ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ အထက(၁)၊ ခရံ
- (၈) အလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်အမှတ်
မြို့နယ်နှင့်ရက်စွဲ - ၁၇၆ ဗဟန်း (၃-၅-၂၀၀၂)
- (၉) ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ
အပြည်အစုံ - ၂၃၊ ကြားတောရပ်၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကင်းမြို့။

ဤလျှောက်လွှာနှင့်အတူ -

- (က) ဝင်ကြေးငွေကျပ် ၅၀/- ပေးသွင်းသည့်ပြေစာမူရင်း
- (ခ) ဘွဲ့လက်မှတ်မိတ္တူ
- (ဂ) အမှတ်စာရင်းမိတ္တူ
- (ဃ) အသက်အထောက်အထားအတွက် တက္ကသိုလ်ဝင်လက်မှတ်မိတ္တူ
- (င) လူမှုရေးဆောင်ရွက်ချက်အကျဉ်းချုပ်နှင့် ပညာသင်ကြားခဲ့သော
ကျောင်း၊ ကောလိပ်၊ တက္ကသိုလ်များ
- (စ) အလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်မိတ္တူ
- (ဆ) အကျင့်စာရိတ္တကောင်းမွန်ကြောင်းဗဟန်းမြို့နယ်ပြည်သူ့ရဲစခန်းမှ
(၈-၃-၂၀၀၃)ရက်နေ့၊ နောက်ပိုင်းရရှိထားသော အကျင့်စာရိတ္တ
ထောက်ခံချက်မူရင်း - တို့ကို ပူးတွဲတင်ပြ ပါသည်။

လေးစားမှုဖြင့်